

Netwerkfaciliteit RTLG

*Samen de transitie van het
landelijk gebied vormgeven*

DW-Café | *De Nazit*

Korte terugblik op het eerste Dieper Wortelen Café

Netwerkbijeenkomst dialoog transitie landelijk gebied | 16 oktober 2024

In De Ruimte (IDR) aan de Oude Gracht te Utrecht

'OMGAAN MET ANDERE TIJDEN'

DW-Café | De Nazit

Welkom in het Dieper Wortelen Café

Vanuit het advies Dieper Wortelen (najaar 2023) zet RTLГ in op meer en beter toekomstgesprek rondom de doorontwikkeling van het landelijk gebied. Dialoog die productief is en leidt tot meer begrip over en weer, tot groter draagvlak voor veranderingen en uiteindelijk ook tot effectievere uitvoering. Eén van de acties uit onze open actie-agenda gaat over het onderhouden en uitbouwen van het netwerk van professionals in het landelijk gebied. Afgelopen jaar vond een aantal ad hoc bijeenkomsten plaats op locatie en soms online. We willen daar komende tijd meer regelmaat in brengen via zogenaamde Dieper Wortelen-café's. De eerste editie van het DW-café vond plaats op woensdag 16 oktober 2024 in de voormalige kloosterkelders aan de Oude Gracht in Utrecht. Het eerste DW-café was met 60 deelnemers druk bezocht en er werd volop gebruik gemaakt van deze “veilige tussenruimte” voor ontmoeting en gesprek.

De Nazit

De nazit van het eerste Dieper Wortelen café geeft een algemene en vrije vertaling van wat er tijdens de eerste editie van het eerste DW Café de revue is gepasseerd. De tekeningen die zijn gemaakt door Wouter Boog van JamDots en geven de Nazit extra kleur.

Wat is er ter (stam)tafel gekomen?

- Introductie
- Actualiteiten | hoe hangt de vlag erbij?
- In de schijnwerpers | Buitenbuddies
- De Gastpreek | Kustaw Bessems en Jaap Romme
- Beste praktijken | met Stan Bosman
- Afsluiting & vrije uitloop

Introductie

Dieper Wortelen, hoe zat 't ook alweer?

Over Dieper Wortelen

+ Zorg voor een tussenruimte voor dialoog

+ Help knelpunten in de uitvoering weg te nemen

Ik wil meedoen

+ Maak van de transitie meer mensenwerk

+ Transitie kan niet zonder verandering in eigen organisaties

+ Creëer verlangen naar de toekomst

+ Gedeeld eigenaarschap

Dieper wortelen

RAPPORTAGE & ADVIES OVER HET TOEKOMSTGESPREK LANDELIJK GEBIED

Vijf aanbevelingen

1. Maak van doorontwikkeling meer mensenwerk

2. Creëer verlangen naar de toekomst

3. Zorg voor tussenruimtes voor dialoog

4. Help knelpunten in de uitvoering weg te nemen

5. Vergeet niet dat organisaties moeten mee veranderen

Rode draad: gedeeld eigenaarschap rondom de dialoog in het landelijk gebied (een levend, lerend netwerk)

Open actie agenda | Doe Mee!

OPEN ACTIEAGENDA DIEPER WORTELEN	Wil je meer weten over deze actie?	Heb je tips of suggesties voor ons?	Overige opmerkingen of vragen?
Buitenbuddies <i>Organiseren van structurele ontmoetingen tussen beleidswereld en samenleving. Samenbrengen van 2 mensen die met hetzelfde vraagstuk bezig zijn, maar vanuit een ander perspectief, die elkaar onder begeleiding persoonlijk leren kennen.</i>			
Seizoenswandelingen <i>Met een gemêleerd gezelschap op werkbezoek in de streek, met inspirerende gesprekken tussen beleidsmakers, lokale betrokkenen en experts.</i>			
Masterclass depolarisatie <i>Masterclass dat inzicht geeft in de dynamiek van het wij-zij denken, hoe polarisatie ontstaat en verloopt, en hoe polarisatie tegen te gaan.</i>			
Zoektocht naar het Stille Midden <i>Uit het wij-zij denken komen door nuances op te zoeken, en zo het gesprek te veranderen van 'problemen die verdelen' naar 'gezamenlijke dilemma's die verbinden'.</i>			
Dialog Expertise Team & Dialoogtrainingen <i>Het verbinden van kennis en ervaring op het gebied van dialoogbegeleiding (aanbod) met organisaties of gebieden waar behoefte is aan dialogische gespreksvoering (vraag).</i>			
Podium voor best practices op gebied van dialoog <i>Delen van inspirerende voorbeelden uit de praktijk waarbij er succesvol is samengewerkt tussen verschillende partijen in een gebiedsaanpak.</i>			
Oplossingsbrigade <i>Gestructureerde aanpak om knelpunten in de uitvoering op te lossen, waarin het gesprek vanuit de onderstroom weer op gang wordt gebracht zodat partijen met elkaar het juiste dialoog voeren om tot een oplossing te komen.</i>			

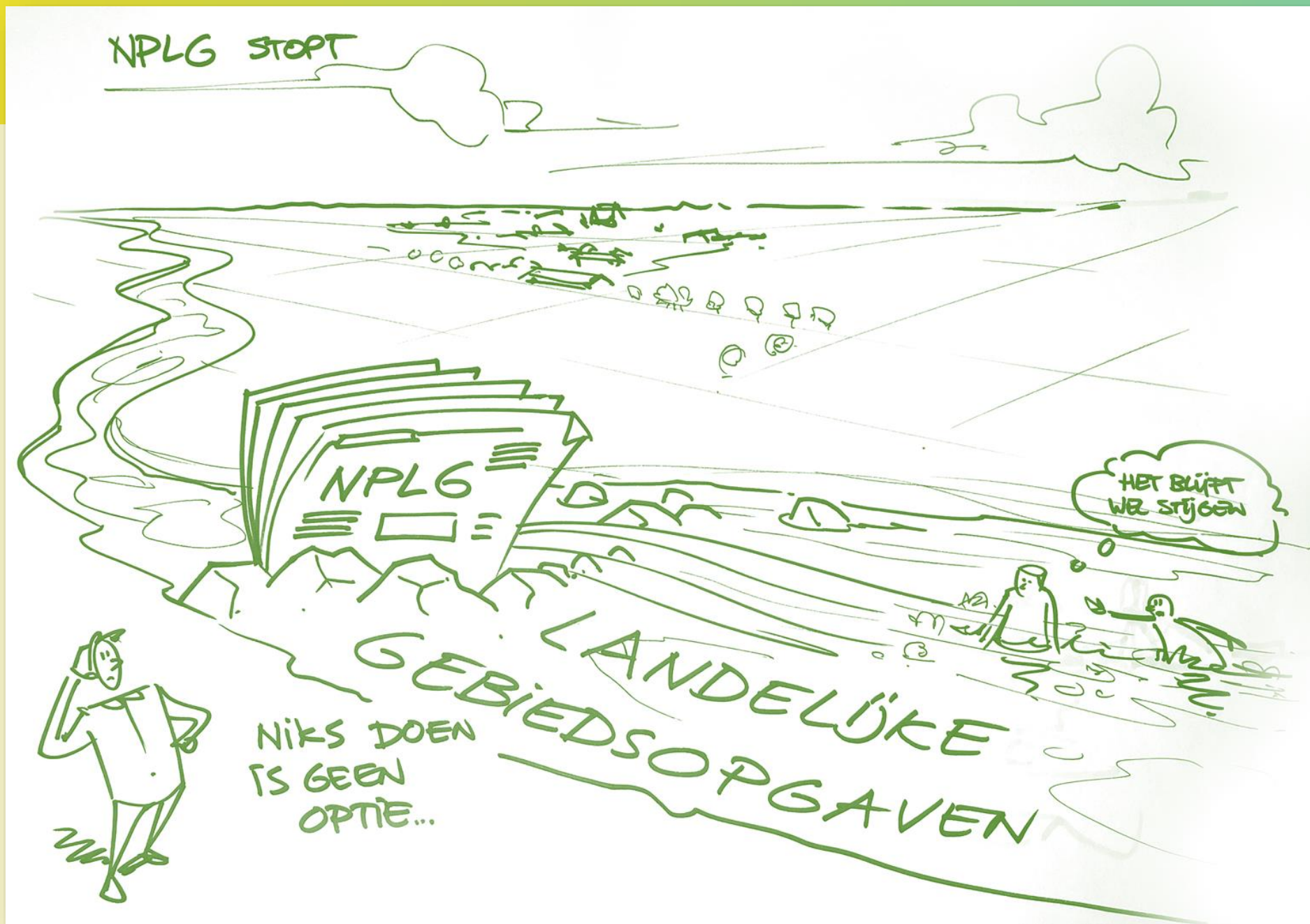
Actualiteiten
Hoe hangt de vlag erbij?

Actualiteiten | Hoe hangt de vlag erbij?

Heroriëntatie?

Onder leiding van moderator Pieter van Ree werd met drie gasten ingegaan op actualiteiten. Wat betekent de nieuwe politieke werkelijkheid voor de praktijk van de doorontwikkeling landelijk gebied? Hank Bartelink gaf een reflectie vanuit de natuurorganisaties, Heleen Lansink als agrarisch ondernemer én als praktijkambtenaar. Ja er is een nieuw kabinet, maar niks doen is geen optie. De transitie gaat in praktijk gewoon door, er is nog steeds veel veranderbereid bij de sector en er zijn vooralsnog ook middelen voor natuurherstel en innovatie. Olga van Kalles licht toe dat er binnen het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) veel verandert en dat interne discussies helaas afleiden van wat er buiten moet gebeuren.

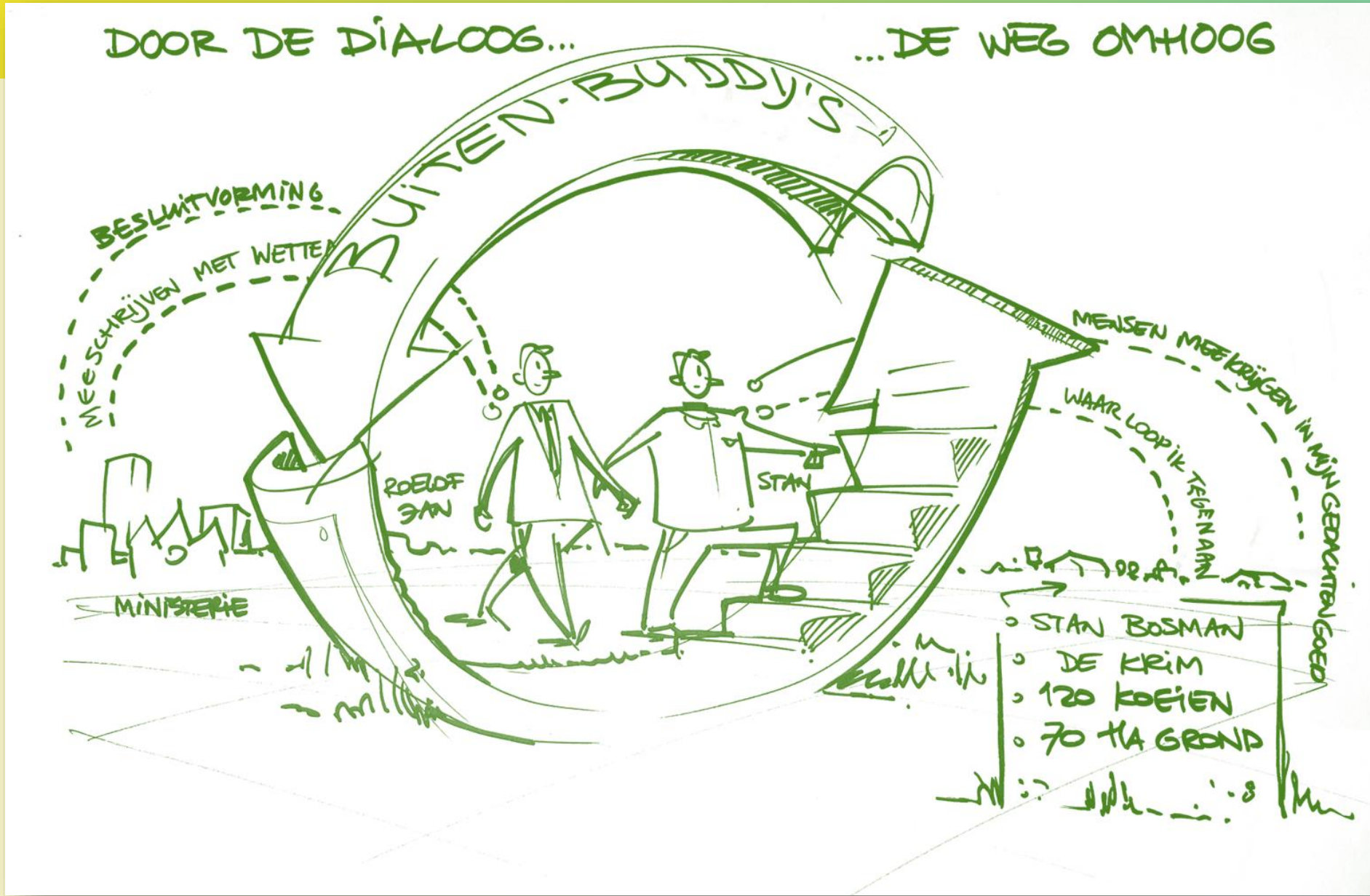

In de schijnwerpers
Buitenbuddies

In de schijnwerpers | Buitenbuddies

Buitenbuddies is een initiatief van Team Toekomstgesprek rondom ontmoetingen tussen professionals uit de beleidswereld en uit de praktijk. Het project maakt dit najaar een doorstart. Moderator Christien Stoker gaat In gesprek met twee ervaringsdeskundigen: een buddy van het eerste uur – melkveehouder Stan Bosman - en beleidsjurist Roelof Jan Donner van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) die komende periode de uitdaging aangaat. Er wordt een fragment getoond uit de documentaire over [buitenbuddies](#).

De Gastpreek
Stuurloos? Omgaan met andere tijden

De Gastpreek | Introductie

Bruggenbouwer Jaap Romme (sociaal ondernemer en oprichter van de Bruggenbouwers) deelde zijn observatie over een groeiend onvrede en wantrouwen in de maatschappij ten opzicht van de overheid. Het is zijn missie om bestuurders en ambtenaren te helpen om de kloof tussen overheid en burgers te overbruggen. Wat daar voor nodig is? Inzicht krijgen in de problematiek, vertalen naar acties in overheidsorganisaties met een brede blik en een empathische werkwijze. Daarin is relevante kennis, onderzoek en ervaring uit het werkveld van groot belang.

De Gastpreek | Wat maakt nou een goed openbaar bestuur? (1/3)

Praktisch onderzoeker, schrijver en journalist Kustaw Bessems (aangesloten bij Bruggerbouwers als adviseur) is gefascineerd door de vraag: 'wat maakt nou een goed openbaar bestuur'? Het huidig openbaar bestuurlijk systeem is niet toegerust op wat de toekomst brengt: 'het blijkt normaal en aanvaardbaar om levenslang aan een (deel)beleid te werken, zonder daarbij de praktijk te ontmoeten'. Het Dieper Wortelen initiatief 'Buitenbuddies' is een goed voorbeeld hoe het wél kan.

Investeren in ontmoeting

In tijden van maatschappelijke verandering die als een 'big bang' in de maatschappij direct zicht- en voelbaar zijn (zoals de coronacrisis) wordt voor hem duidelijk dat we als maatschappij eerder 'ondanks' het openbaar bestuurlijk systeem fungeren dan 'dankzij'. De transitie landelijk gebied is daarbij eveneens een goed voorbeeld. Te lang werden milieuzaken en de staat van de natuur bestuurlijk vooruitgeschoven of onder de mat gehouden. En opeens kwam er een stringente veranderaanpak met veel technocratie. Dat wringt. Daarbij wordt in die aanpak soms vergeten dat het landelijk gebied verder gaat dan alleen productie, emissies en economische belangen. Maar dat het ook gaat over cultuur, dromen, emotie en ongelijkheid. Investeren in elkaar ontmoeten en een gezonde voedingsbodem voor dialoog zijn cruciaal.

De Gastpreek | Wat maakt nou een goed openbaar bestuur? (2/3)

De ontworteling

Wat scheelt er dan precies aan dat openbaar bestuurlijk systeem? Ten eerste zijn politieke partijen ‘ontwortelt’ geraakt met de samenleving. Waar vroeger politiek partijen met haar leden de maatschappelijke nood en behoeften goed konden transformeren (middels een democratisch proces) naar idealen, doelen en beleid (‘bottom-up’ proces) is de focus in het huidig klimaat verschoven naar het ‘top-down’ oplaten van proefballonnen en actieplannen. Hoe korter, hoe beter, lijkt het – leve de oneliner! De moderne communicatietechnologie geeft hiertoe een goed podium.

Beleid onder een kaasstolp

Waarom functioneert ons huidige bestuurlijk systeem zo? Daarvoor zijn verschillende logische verklaringen. Ten eerste is dit ook wat we als maatschappij verlangen: concrete dingen, korte klappen, klare taal. In zekere zin is dat ook datgene waar ambtenaren op beloofd worden. Plannen en ideeën ‘door het democratisch proces’ kunnen loodsden lijkt belangrijker dan de toets op uitvoerbaarheid en maatschappelijk doelbereik. Ten tweede lijkt de factor ‘tijd’ uit Den Haag te zijn verdwenen. Van een focus op het lang uitdenken van een plan gevolgd door snelle implementatie leidt tegenwoordig een kort, ondoordacht plan tot een lang implementatieproces. In die planvorming wordt de proactieve maatschappij nauwelijks nog benut en nemen we te weinig tijd om vanuit bestuurlijk perspectief te verdiepen in de dagelijkse praktijkwereld. Het gevolg is zichtbaar: beleid bestaat uit allerlei specifieke maatregelen, regelingen of beleidsbrieven die door een politiek compromis in rap tempo in elkaar worden gedrukt. Dat resulteert in beleid onder een kaasstolp.

De Gastpreek | Wat maakt nou een goed openbaar bestuur? (3/3)

Van buiten naar binnen werken

Wat hebben we nodig? Eigenlijk heel simpel. In plaats van het zien van beleid vanuit een systeembril is het nodig om te praktisch te doorgronden waarvoor dat beleid dient. En dat gebeurt simpelweg door oprechte interesse, empathie en een goed dialoog. 'Van buiten naar binnen werken' noemt Kustaw dat.

Sta stil bij kleine successen waar dit goed lukt en werk gestaag aan het doorbreken van ons bestuurlijk beleidspatroon: van 'ontwortelde' top-down plannen naar een zorgvuldig bottom-up proces, gevoed vanuit een proactief en positief kritische maatschappij.

Wat kunnen jij en ik morgen anders doen?

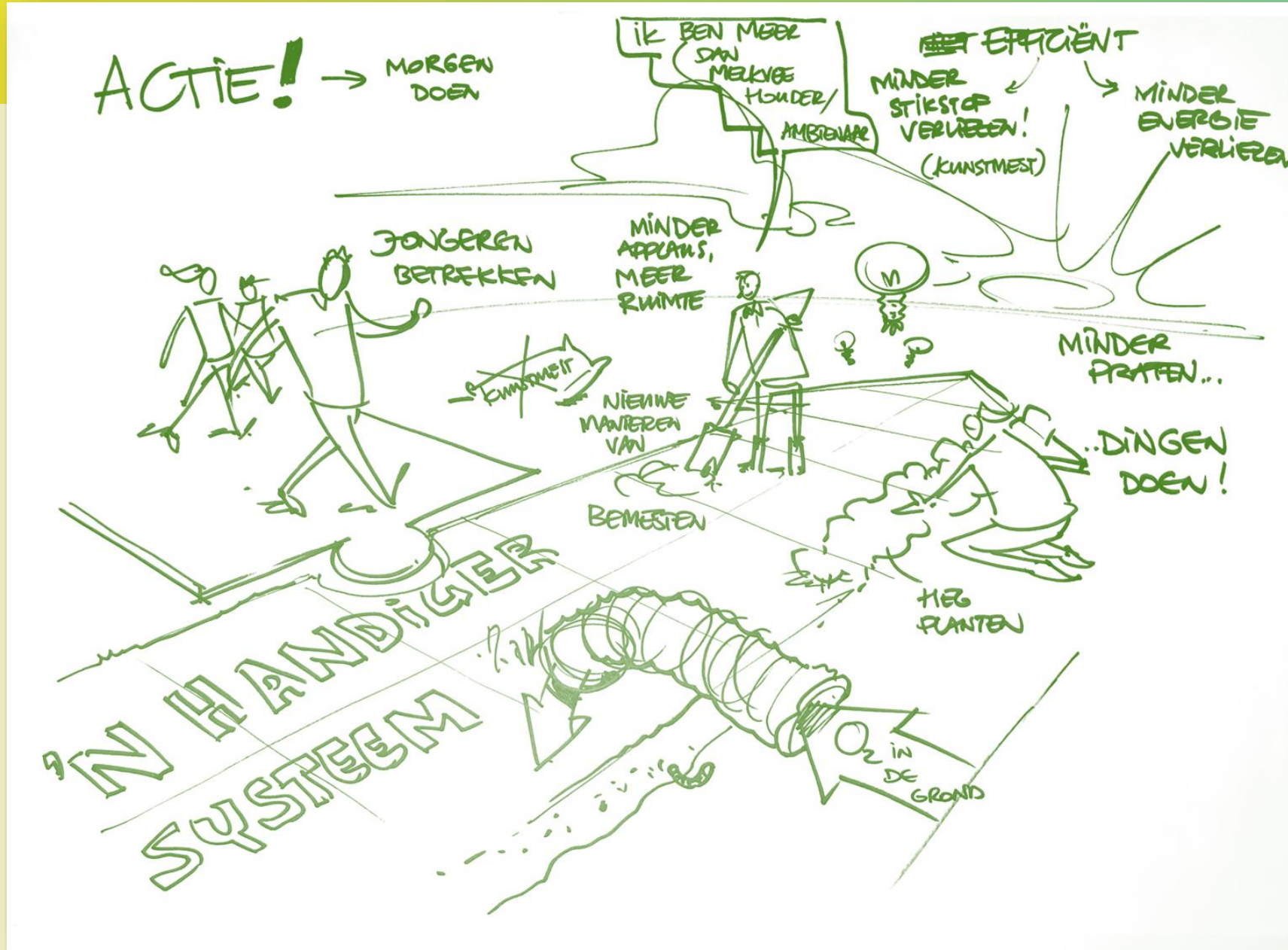

Beste praktijken
Stan Bosman

Beste Praktijken | Stan Bosman (1/2)

In het Dieper Wortelen Café 'beste praktijken' staan we stil bij die proactieve en succesvolle ideeën die we in de transitie landelijk gebied tegenkomen. Dit keer boden we een podium aan Stan Bosman, melkveehouder in De Krim (Hardenberg, Overijssel). Stan is een goed voorbeeld van een boer die innovatieve ideeën vanuit de praktijk 'buiten' wil benutten voor beleid 'binnen': 'Verandering is de enige zekerheid die we hebben. Door vooraan te lopen hou je zelf grip op de verandering'. Het verbaast hem de afgelopen jaren dat er vooral discussie is over het 'verkleinen van het huidig systeem, in plaats van na te denken over een nieuw systeem met toekomstperspectief'.

Beste Praktijken | Stan Bosman (1/2)

Werken aan een vitale bodem én stikstofreductie is win-win

Het draait niet alleen om reductie van emissies maar om efficiënt om te gaan met stikstof. En dat kan volgens hem in combinatie met een focus op een gezonde en vitale bodem. Door het slim scheiden van urine en mest in combinatie met zijn eigen ontwikkelde drainagesysteem werkt hij aan een gezonde bodem én aan reductie van stikstof. Op deze manier zijn we minder afhankelijk van kunstmest maar gaan we terug naar de basis: natuurlijk mest als gezonde voedingsbodem voor het land.

Stan heeft de ambitie het systeem verder grootschalig te testen uit te rollen. Maar hiervoor mist hij een bestuurlijke en beleidsmatige zin een zetje in de rug: 'ik krijg wel applaus en waardering maar geen ruimte'. Ook al is hij soms aangewezen op zijn eigen doorzettingsvermogen, Stan blijft vasthoudend. Hij put energie uit een groot netwerk aan innovatieve agrariërs die helpen bouwen aan de wederombouw van het landelijk gebied.

Meer informatie over de innovatie van Stan vind je onder andere in dit artikel:

- <https://www.vee-en-gewas.nl/artikel/1017246-innovatieve-mest-en-urinescheiding-wint-dubbele-prijs-stan-bosman-over-ommissie/>)
- of kijk naar dit filmpje [Ommissie - Dutch Dairy Challenge 2024 \(youtube.com\)](#)

Tot de volgende!

A wide-angle photograph of a rural landscape. In the foreground, a pond is surrounded by tall grasses and reeds. In the middle ground, a group of brown horses is grazing in a field. To the right, a large, dark-colored barn with a grey roof and several white ventilation pipes is visible. The background consists of a line of trees under a clear blue sky.

Tot het volgende DW-café!

DW Café op donderdag 30 januari 2025 (inloop vanaf 13.30)
14.00 tot 17.00 uur in Utrecht